

Sinteza obiecțiilor și propunerilor
la proiectul Legiicu privire la obligația de raportare a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție,
a faptelor de comportament corupțional

Denumirea autorității/instituției	Nr.	Obiecții și propuneri	Opinia Ministerului Justiției
Centrul Național Anticorupție	1.	Având în vedere că Legea nr.90/2008 este o lege-cadru care stabilește acțiuni de prevenire și de combatere a corupției, asigurând apărarea drepturilor și libertăților persoanei, intereselor publice, securității naționale și înlăturarea consecințelor actelor de corupție, recomandăm autorului să promoveze normele proiectului nu în calitatea de modificare a Legii nr.90/2008, ci în cadrul unei legi integrale.	Se acceptă
	2.	De asemenea, astfel de reglementări urmează a fi incluse și în alte legi speciale servind drept fundament juridic inclusiv pentru Hotărârea Guvernului nr.707/2013 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind avertizorii de integritate.	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă</p> Obiectul de reglementare a Hotărârii Guvernului nr.707/2013 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind avertizorii de integritate este diferit de obiectul de reglementare a prezentului proiect, prin urmare nu este relevant ajustarea prevederilor legilor speciale la prevederile proiectului după intrarea în vigoare a acestuia.
	3.	Un alt aspect apreciat negativ este reducerea acestei obligații de raportare doar asupra actelor de corupție – astfel rămân fără atenție și reglementare actele conexe corupției și faptele de comportament corupțional.	Se acceptă
	4.	Prevederile de la art.12/1 alin.(2) lit.f) <i>alte persoane fizice decât cele prevăzute la lit.a)-e), care prestează servicii juridice în condițiile prevăzute de lege</i> – sunt discreționare și interpretabile, deoarece nu este clar care totuși sunt subiecții cărora li se va stabili obligația respectivă. În formula actuală, se poate ajunge la includerea în această categorie a persoanelor din sfera privată de activitate (ceea ce depășește chiar și vasta categorie de „agent public”), iar într-o asemenea ipoteză este aproape cu neputință să fie asigurate drepturile și protecția avertizorului.	<p style="text-align: center;">Se acceptă</p> În cadrul proiectului Legii cu privire la obligația de raportare a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, utilizăm noțiunea de „raportare”, dar nu „avertizare”. Drept urmare a restructurării proiectului norma la care se referă această propunere se regăsește în art. 2. Astfel, art. 2, alin. (3) va avea următorul cuprins: „ <i>Alte persoane decât cele prevăzute în alin. (2), care prestează servicii juridice în condițiile prevăzute de lege, la fel au obligația să raporteze actele de corupție,</i>

		<p><i>cele conexe actelor de corupție și faptele de comportament corupțional. În această categorie intră următoarele persoane: notarul public, avocatul, executorul judecătoresc, administratorul autorizat, expertul judiciar privat, mediatorul, traducătorul sau interpretul.”.</i></p>
<p>5.</p>	<p>Art. 12/2 al proiectului stabilește în mod nepermis de lacunar procedura de raportare și termenul de examinare a informației cu privire la actele de corupție comise. Norma necesită a fi completată cu reglementări ce țin de forma avertizării, modul de preluare, dispunere a verificării avertizării, examinare a avertizării etc. În formula prezentată în proiect se păstrează riscul ca sesizarea faptei de corupție să fie tratată ca o simplă petiție, pe când aceasta necesită să fie tratată diferențiat precum o avertizare de integritate, care presupune unele măsuri de protecție pentru avertizorul de integritate și anumite particularități de procedură. Receptarea unei avertizări de integritate trebuie să determine un grad sporit de responsabilitate din partea organului sesizat.</p> <p>Recomandăm autorului completarea articolului cu câteva reglementări, printre care:</p> <ul style="list-style-type: none"> - depunerea avertizării în formă scrisă; - persoana sau organul sesizat, în termen de 3 zile lucrătoare va decide verificarea conținutului avertizării sau va transmite cazul la autoritatea ori instituția publică competentă, cu indicarea informației din avertizare, materialelor confirmative, din care, la solicitarea avertizorului, cu excluderea oricăror date referitoare la avertizor. - examinarea informației din avertizare de către organul competent în termen de până la 30 de zile lucrătoare, cu comunicarea rezultatelor în scris avertizorului sau persoanei/organului care a fost sesizat și care a transmis cazul spre examinare; - când avertizarea cade sub incidența Codului penal, persoanele sau organele competente vor sesiza direct organul de urmărire penală sau procurorul. 	<p style="text-align: center;">Se acceptă parțial</p> <p>În cadrul proiectului Legii cu privire la obligația de raportare a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, utilizăm noțiunea de „raportare”, dar nu „avertizare”.</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se referă această propunere se regăsește în art. 3, care va avea următorul cuprins:</p> <p style="padding-left: 20px;">(1) <i>Persoanele indicate în art. 2, care au aflat despre comiterea actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, sunt obligate în termen de cel mult 3 zile lucrătoare să raporteze despre aceasta. Informația urmează a fi depusă la organul/autoritatea ierarhic superior-(oară) autorității/instituției în care este angajată persoana care raportează sau la Centrul Național Anticorupție. Persoanele indicate în art. 2, alin. (3) urmează să raporteze doar la Centrul Național Anticorupție.</i></p> <p style="padding-left: 20px;">(2) <i>Raportarea actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, urmează a fi depusă în formă scrisă sau verbală.</i></p> <p style="padding-left: 20px;">(3) <i>Informația din raport se examinează în termen de până la 30 de zile lucrătoare, cu comunicarea în scris a rezultatelor persoanei care a raportat actele de corupție și cele conexe actelor de corupție, a faptelor</i></p>

		<p>de comportament corupțional.</p> <p>(4) În cazul în care acțiunile indicate în raportul depus cad sub incidența Codului penal, persoanele sau organele competente vor sesiza direct organul de urmărire penală sau procurorul.</p>
6.	<p>Art.12/3 alin.(1) <i>Este interzisă persecutarea sau efectuarea altor acțiuni sau inacțiuni care au drept scop intimidarea persoanei care urmează să raporteze actele de corupție – norma este lipsită de logică deoarece stabilește o ipoteză de viitor – „urmează să raporteze” și scapă ipoteza protecției după raportarea actelor de corupție, actelor conexe corupției, precum și faptelor de comportament corupțional.</i></p>	<p>Se acceptă</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se referă această propunere se regăsește în art.4. Astfel, art. 4, alin. (1) va avea următoarea redacție: „Este interzisă persecutarea sau efectuarea altor acțiuni sau inacțiuni care au drept scop intimidarea persoanei care a raportat sau raportează actele de corupție și a celor conexe corupției, a faptelor de comportament corupțional.”.</p>
7.	<p>Articolul 12/4 Drepturile și obligațiile persoanelor care raportează: (1) <i>Persoanei care oferă mită, dar raportează această acțiune de corupție înainte ca ea să fie detectată, urmează ai fi restituită valoarea mitei.</i></p> <p>2) <i>Persoana care raportează actele de corupție, are dreptul să solicite organelor competente întreprinderea măsurilor necesare pentru prevenirea actelor de încălcare a drepturilor și intereselor legitime, atunci când este intimidată.</i></p> <p>Constatăm că norma propusă produce o confuzie dintre persoana denunțatorului și persoana avertizorului de integritate, depășind practic domeniul de reglementare și scopul proiectului – instituirea obligației raportării actelor de corupție instituită în sarcina persoanelor care au obligația raportării actelor de corupție, care au aflat despre comiterea actelor de corupție, a celor conexe corupției, precum și a faptelor de comportament corupțional.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului norma la care se referă această propunere a fost exclusă.</p>
8.	<p>Recomandăm completarea art.12/3 sau a art.12/4 cu câteva reglementări de detaliu, privind măsurile de protecție aplicate separat sau cumulativ avertizorului, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - avertizorul beneficiază de prezumția de bună credință, pînă la proba contrarie; - avertizorul este în drept să solicite persoanelor și organelor competente asigurarea confidențialității datelor cu caracter personal în procesul de verificare a informației din avertizare; 	<p>Se acceptă parțial</p> <p>În cadrul proiectului Legii cu privire la obligația de raportare a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, utilizăm noțiunea de „raportare”, dar nu „avertizare”.</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se referă această propunere se regăsește în art. 4. Astfel,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - avertizorul este în drept să solicite persoanei sau organului competent permutarea în alte subdiviziuni ale autorității publice ori transferul în cadrul altei autorități sau instituții publice. În cazul aplicării unei asemenea măsuri, persoana sau organul competent va contribui la asigurarea unui nou loc de muncă, - avertizorul nu va fi sancționat disciplinar pentru avertizarea încălcărilor legislației. Conducătorul autorității sau instituției publice va dispune anularea sancțiunii disciplinare aplicate unui avertizor dacă sancțiunea a fost aplicată ca urmare a avertizării; - divulgarea datelor de identitate ale avertizorului de către persoana competentă care a luat cunoștință în exercițiul funcției urmează a fi sancționată disciplinar, contravențional sau penal. 	<p>art. 4, alin. (2) va avea următoare redacție: „<i>Persoanei care a raportat despre comiterea actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, i se aplică următoarele măsuri de protecție:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>a) beneficierea de prezumția de bună credință, pînă la proba contrarie;</i> <i>b) solicită organelor competente asigurarea confidențialității datelor cu caracter personal în procesul de examinare a informației din raport;</i> <i>c) solicită conducătorului autorității publice în cadrul căreia este angajat, transferarea în una din subdiviziunile structurale ale aparatului central al acestei autorități sau în una din autoritățile administrative din subordinea autorității respective;</i> <i>d) solicită organelor de poliție și procuraturii întreprinderea măsurilor necesare pentru prevenirea actelor de încălcare a drepturilor și intereselor legitime, atunci cînd este intimidată.”.</i>
9.	<p>De asemenea, atenționăm asupra insuficiențelor de reglementare din cadrul art.12/5 al proiectului:</p> <ul style="list-style-type: none"> - este o reglementare care lasă loc de interpretări, inclusiv la capitolul „despăgubirii de făptuitor”; 	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă</p> <p>Propunerea înaintată nu este clară și nu este posibil de a identifica care a fost obiecția autorității.</p>
10.	<ul style="list-style-type: none"> - nu este sancționată decât încălcarea obligației de a comunica acte de corupție, nu și cele conexe corupției și de comportament corupțional; 	Se acceptă
11.	<ul style="list-style-type: none"> - nu este suficient prelucrată ipoteza unei avertizări cu rea-credință. 	<p style="text-align: center;">Se acceptă</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se referă această propunere se regăsește în art. 5. Astfel, art. 5, alin. (1) va avea următorul cuprins: „<i>În cazul în care persoana obligată nu comunică informația cu privire la comiterea unor acte de corupție, cele conexe actelor de corupție și</i></p>

			<i>a faptelor de comportament corupțional, organelor competente specificate în art. 3, alin. (1), aceasta va fi trasă la răspundere disciplinară conform procedurilor stabilite pentru fiecare categorie de personal. Dacă persoana raportează informație falsă, care nu corespunde realității, ea va răspunde penal potrivit prevederilor legale.”.</i>
	12.	Toate normele proiectului necesită a fi revizuite, iar procesul de revizuire trebuie să includă și art.18 al Legii nr.90/2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, care reglementează informarea cu bună-credință despre comiterea actelor de corupție, actelor de conexe corupției și faptelor de comportament corupțional.	Nu se acceptă Obiectul proiectului Legii cu privire la obligația de raportare a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, este instituirea obligației de raportare, ceea ce diferă și nu are nimic comun cu informarea cu bună credință despre comiterea acestor acte.
	13.	Nota informativă prezentată de autor trebuie completată pentru a corespunde întrutotul cerințelor stabilite de art.20 lit.a) al Legii nr.780/2001 privind actele legislative, în special ce ține de necesitatea armonizării actului legislativ cu reglementările legislației comunitare și finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări. În afară de aceasta, autorul ar trebuie să revadă cadrul normativ existent la moment, inclusiv prevederile Legii nr.90/2008, cu propuneri de modificare și completare.	Nu se acceptă Menționăm că nota informativă trebuie să conțină prevederi referitor la armonizarea legislației naționale, doar în cazul în care proiectul a fost elaborat pentru armonizarea legislației naționale cu legislația și directivele UE. Prin urmare, prezentul proiect nu are drept scop armonizarea legislației naționale la standardele UE.
Ministerul Finanțelor	14.	La art. 12 ² Procedura de raportare și termenul de examinare a informației cu privire la actele de corupție comise: În prima frază se propune înlocuirea sintagmei „într-un” cu sintagma „în”.	Se acceptă
	15.	Totodată, se consideră oportun de a completa fraza a 2-a din prezentul articol cu sintagma „sediul” înainte de cuvântul „Centrul”, și respectiv sintagma „Centrul” se va articula după caz, iar după cuvântul „Național” se va exclude prepoziția „de”.	Se acceptă parțial Completarea frazei a 2-a din prezentul articol cu sintagma „sediul” înainte de cuvântul „Centrul”, nu modifică sensul proiectului.

16.	La art. 12 ³ Măsurile de protecție și actele interzise: Se propune modificarea denumirii articolului în redacția „ <i>Măsuri de protecție și acte interzise asupra persoanei raportoare</i> ”. Întrucât în redacția propusă de autor nu este clar subiectul asupra căruia se extind prevederile respective.	Se acceptă
17.	La alin. (2): la lit. a), sintagma „comise împotriva” se propune a fi substituită cu sintagma „care pot provoca daune asupra”, iar sintagma „care declară” se propune a fi substituită cu sintagma „raportoare”. inclusiv la lit. b), c) și d).	Se acceptă
18.	la lit. b) după sintagma „amenințări sau încălcări” se propune expunerea în următoarea redacție „privind drepturile și libertățile, activitatea profesională și sau de afaceri a persoanei raportoare și a rudelor acesteia.	Nu se acceptă Propunerea înaintată nu modifică sensul prevederii.
19.	La art. 12 ⁴ Drepturile și obligațiile persoanelor care raportează: În denumirea articolului, se propune de a înlocui sintagma „care raportează” cu sintagma „raportoare”. <i>Totodată, se consideră necesară excluderea din denumirea prezentului articol a sintagmei „și obligațiile” întrucât acestea nu sunt expuse în articolul menționat.</i>	Nu se acceptă Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se referă această propunere a fost exclusă.
20.	La art. 12⁵ Răspunderea: Se propune corelarea prezentului articol cu prevederile art. 16 și 17 din Legea nr.90-XVI din 25.08.2008 întrucât există unele dublări.	Nu se acceptă Drept urmare a restructurării proiectului, a fost elaborată o versiune integră a proiectului, care nu mai include completări la Legea cu privire la prevenirea și combaterea corupției, dar constituie un proiect separat de Lege.
21.	Cît privește prevederea „În cazul în care persoanei care a raportat i-au fost provocate prejudicii, aceasta urmează a fi despăgubită de făptuitor în conformitate cu legislația”(art.12 ⁵ alin.(2) se menționează următoarele. Din prevederea respectivă rezultă că persoana dată urmează să înainteze în instanță de judecată o cerere către făptuitor privind repararea prejudiciului cauzat. Astfel, pe lângă faptul că aceasta contribuie la prevenirea și combaterea corupției, persoana va fi impusă să suporte cheltuieli suplimentare de judecată și să interacționeze în continuare cu persoana care i-a cauzat prejudiciul, etc, ceea ce este în contradicție cu principiul echității sociale. Asupra faptului dat se menționează că, dacă prin proiectul de lege respectiv se instituie în obligația tuturor persoanelor enumerate la art. 12 ¹ să raporteze acte de	Se acceptă Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se face referință se regăsește în art.5, alin.(3) cu următorul cuprins: „În cazul în care persoanei care a raportat actele de corupție, cele conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, i-au fost provocate prejudicii materiale și/sau morale, statul este obligat să îl despăgubească în condițiile prevăzute de legislație.”.

		<p>corupție, reieșind din atribuțiile și competențele de serviciu ale acestora, urmează a fi aplicate prevederile art.20 alin.(2) și alin.(3) din Legea nr.158-XVI din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, conform cărora autoritatea publică este obligată să asigure protecția funcționarului public și a membrilor familiei lui împotriva amenințărilor, violențelor, faptelor de ultraj cărora le-ar putea fi victimă în exercițiul funcției publice sau în legătură cu aceasta. Pentru garantarea acestui drept, autoritatea publică va solicita sprijinul organelor abilitate, potrivit legii. Autoritatea publică este obligată să îl despăgubească pe funcționarul public în situația în care acesta a suferit un prejudiciu material și sau moral în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor de serviciu.</p> <p>Astfel în contextul celor menționate, se consideră oportun, modificarea prevederii respective din art. 125. alin.(2) din proiect în forma în care ar prevedea că prejudiciul cauzat persoanei care raportează, urmează a fi reparat de către instituția în care aceasta activează sau de instituția în care activează făptuitorul, cu dreptul de regres al instituției respective față de făptuitor.</p>	
	22.	Totodată, se consideră oportun revizuirea integrală a textului proiectului din punct de vedere ortografic, inclusiv întru asigurarea clarității limbajului și corectitudinii juridice a proiectului sus-menționat. evitând posibilele interpretări, dat fiind faptul că are o importanță majoră la prevenirea și combaterea corupției.	Se acceptă
Ministerul Economiei	23.	<p>Art. I la pct.1</p> <p>În opinia noastră, termenul „raportarea”/„a raporta” poartă un caracter oficial, de aceea propunem substituirea acestora prin unul din termenii utilizați în reglementările normative cu referire la situațiile de comitere a actelor de corupție și a celor conexe corupției din cadrul legal de domeniu (Legea nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, Legea nr. 325 din 23.12.2013 privind testarea integrității profesionale, Hotărârea guvernului nr. 767 din 19.09.2014 pentru implementarea Legii nr. 325 din 23.12. 2013 privind testarea integrității profesionale) și anume: „informarea”/„comunicarea”/„denunțarea”/„declararea”.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Potrivit Planului de acțiuni a Guvernului pentru anul 2014, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 164 din 05.03.2014, la pct. 207 este prevăzută următoarea acțiune „Introducerea obligației de a raporta actele de corupție, aplicabilă tuturor profesioniștilor din sectorul justiției”. În vederea realizării acțiunii sus numite, menționăm că în proiectul Legii cu privire la obligația de raportare a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional,trebuie utilizat termenul de „raportare” așa cum este specificat în denumirea acțiuniiși nicidecum noțiunea propusă.</p>
	24.	La art. 12 ⁴ alin. (1) urmează de a stabili modalitatea restituirii valorii mitei, despre care s-a	Nu se acceptă

		comunicat în prealabil. Astfel se va indica în concret cine restituie, statul sau persoana care a luat mita. În cazul în care suma se restituie din contul statului, este necesar de a indica sursa bugetară, iar pentru cazul persoanei care a luat mita, urmează de a descrie procedura de demonstrare a vinovăției și obligarea acesteia la restituirea sumei.	Drept urmare a restructurării proiectului norma la care se referă această propunere a fost exclusă, dat fiind faptul că este o normă neclară și creează multe confuzii.
	25.	La art. 12 ⁴ alin. (2) se impune organelor competente întreprinderea „măsurilor necesare” pentru prevenirea actelor de încălcare a drepturilor și intereselor legitime ale persoanei care raportează actele de corupție . Aceste prevederi sunt incerte, deoarece nu indică concret „organele competente” și obligațiile acestora în cazul constatării faptului de intimidare.	Se acceptă parțial Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se referă această propunere se regăsește în art. 4, alin.(2), lit. d). Astfel, art. 4, alin.(2), lit. d), în continuare va avea următorul conținut, <i>d) solicită organelor de poliție și procuraturii întreprinderea măsurilor necesare pentru prevenirea actelor de încălcare a drepturilor și intereselor legitime, atunci când este intimidată.</i> ”.
	26.	Totodată, urmare stipulării la art. 12 ⁵ alin. (2) a atragerii la răspundere contravențională a persoanelor care încalcă actele indicate la art. 12 ³ , survine necesitatea propunerii de modificare a Codului contravențional.	Nu se acceptă Se propune substituirea cuvintelor „răspundere contravențională” cu cuvintele „răspundere juridică”.
Ministerul Afacerilor Interne	27.	La pct. 1, prin care se propune completarea Legii prenotate cu un Capitol nou (Cap. II ¹), se propune expunerea titlului într-o nouă redacție și anume, „Denunțarea actelor de corupție de către subiecții care au această obligație”. În acest sens, considerăm judicios ca termenul „raportarea” din tot cuprinsul textului să fie substituit cu termenul „denunțarea”, noțiune cu care operează de fapt Legea-cadru cu privire la prevenirea și combaterea corupției (lit. d) art. 17).	Nu se acceptă Drept urmare a restructurării proiectului, a fost elaborată o versiune integră a proiectului, care nu mai include completări la Legea nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, dar constituie un proiect separat de Lege. Rezultă că, în proiect nu trebuie să fie utilizată o terminologie identică cu cea din legea sus menționată. Mai mult ca atât, potrivit Planului de acțiuni a Guvernului pentru anul 2014, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 164 din 05.03.2014, la pct. 207 este prevăzută următoarea acțiune „Introducerea obligației de a raporta actele de corupție, aplicabilă tuturor profesioniștilor din sectorul justiției”. În vederea realizării acțiunii sus numite, menționăm că în proiectul Legii cu privire la obligația de raportare a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, trebuie utilizat termenul de „raportare” așa cum este specificat în denumirea

			acțiunii și nicidecum termenele propuse.
	28.	Subsecvent, sugerăm reexaminarea art. 12 ¹ invocat în proiect în coroborare cu prevederile în vigoare ale art. 4 al Legii cu privire la prevenirea și combaterea corupției, în cadrul căruia în mare parte se regăsesc respectivele persoane, iar individualizarea lor va crea situații confuze.	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, a fost elaborată o versiune integră a proiectului, care nu mai include completări la Legea nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, dar constituie un proiect separat de Lege. Deci, în concluzie menționăm subiecții enumerați la art.4 din Legea cu privire la prevenirea și combaterea corupției, precum și subiecții enumerați în proiectul Legii cu privire la obligația de raportare a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, sunt două categorii de persoane separate, care nu se intersectează.</p>
	29.	Totodată, prevederea de la lit. f) din art. 12 ¹ din proiect comportă un caracter ambiguu. Presupunem că, prin <i>alte persoane fizice care prestează servicii juridice</i> , autorul proiectului a avut în vedere avocații, notarii, executorii judecătorești, mediatorul, etc, totuși, aceștia nu acoperă întregul spectru al subiecților actelor de corupție. Or, profesorii, medicii, priviți ca liber-profesioniști, deși, nu sunt persoane publice în sensul alin. (2) art. 123 al Codului penal, implicit subiecți ai infracțiunilor prevăzute la art. 324, 327-329 și 332 al Codului prenotat, pot fi implicați la comiterea faptelor de comportament corupțional, din care considerent, sugerăm amendarea art. 4 din Legea nr. 90 din 25 aprilie 2008.	<p style="text-align: center;">Se acceptă parțial</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se referă această propunere se regăsește în art. 2, alin. (3) cu următorul cuprins: „<i>Alte persoane decât cele prevăzute în alin. (2), care prestează servicii juridice în condițiile prevăzute de lege, la fel au obligația să raporteze actele de corupție, cele conexe actelor de corupție și faptele de comportament corupțional. În această categorie intră următoarele persoane: notarul public, avocatul, executorul judecătoresc, administratorul autorizat, expertul judiciar privat, mediatorul, traducătorul sau interpretul.</i>”.</p> <p>Potrivit Planului de acțiuni a Guvernului pentru anul 2014, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 164 din 05.03.2014, la pct. 207 este prevăzută următoarea acțiune „Introducerea obligației de a raporta actele de corupție, aplicabilă tuturor profesioniștilor din sectorul justiției”. Prin urmare, menționăm că nu este posibil</p>

			lărgirea cercului subiecților, asupra cărora se aplică obligația de raportare a actelor de corupție, dat fiind faptul că în denumirea acțiunii este clar stabilit cercul subiecților care urmează să raporteze actele de corupție.
30.	În altă ordine de idei, art. 12 urmează a fi revizuit, deoarece poartă un caracter incomplet. Astfel, deși titlul articolului prevede că acesta reglementează procedura de raportare și termenul de examinare a informației cu privire la actele de corupție, în conținutul normei este prevăzută doar procedura și termenul de raportare în acest sens (3 zile), nu însă și termenul de examinare a informației.		<p style="text-align: center;">Nu se acceptă</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se face referință se regăsește în art. 3, care prevede:</p> <p>„Articolul 3. Procedura de raportare și termenul de raportare a informației cu privire la actele de corupție (1)<i>Persoanele indicate în art. 2, care au aflat despre comiterea actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, sunt obligate în termen de cel mult 3 zile lucrătoare să raporteze despre aceasta. Informația urmează a fi depusă la organul/autoritatea ierarhic superior-(oară) autorității/instituției în care este angajată persoana care raportează sau la Centrul Național Anticorupție.</i></p> <p><i>(2) Raportarea actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, urmează a fi depusă în formă scrisă sau verbală.</i></p> <p><i>(3) Informația din raport se examinează în termen de până la 30 de zile lucrătoare, cu comunicarea în scris a rezultatelor persoanei care a raportat actele de corupție și cele conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional.</i></p> <p><i>(4) În cazul în care acțiunile indicate în raportul depus cad sub incidența Codului penal, persoanele sau organele competente vor sesiza direct organul de urmărire penală sau procurorul.”.</i></p>
31.	Subsidiar, se propune completarea la final a art. 12 cu următoarea sintagmă „sau subdiviziunilor specializate în domeniul prevenirii și combaterii corupției din cadrul		<p style="text-align: center;">Nu se acceptă</p> <p>Nu este clar la ce normă se face referința.</p>

		<i>autorităților publice".</i>	
32.	<p>Concomitent, consemnăm că proiectul înaintat revine la conceptul inițial stabilit de alin. (1) art. 18 al Legii cu privire la prevenirea și combaterea corupției (fără modificări), care prevedea, <i>obligația funcționarilor publici</i> de a înștiința imediat superiorii despre actele de corupție sau despre faptele de comportament corupțional, fără a se ține cont de novația instituită prin Legea nr. 277 din substituirea obligației de denunțare cu <i>dreptul funcționarului public de a informa</i> despre încălcările legii care i-au devenit cunoscute.</p> <p>Adițional, relevăm că amendarea Legii nr. 90-XVI din 25 aprilie 2008, la acest compartiment, s-a realizat în baza reglementărilor internaționale, în speță art. 33 al Convenției ONU împotriva corupției, ratificată prin Legea nr. 158-XVI din 06.07.2007 și art. 9 al Convenției Civile privind corupția, care solicită statelor membre, pe de o parte de a înlesni și încuraja semnalarea faptelor de corupție de către funcționarii publici și pe de altă parte, de a proteja angajații contra unor sancțiuni nejustificate, atât în sectorul privat cât și în cel public, dacă ei informează cu bună credință.</p> <p>În același timp, specificăm că, <u>informarea</u> „cu bună credință” și <u>obligația de a denunța</u> sunt două concepte incompatibile, întrucât nu se va cunoaște dacă persoana a denunțat actul de corupție pentru că legea îl obligă și prevede sancțiuni în acest sens, sau pentru că „buna credință” i-a dictat necesitatea informării.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, a fost elaborată o versiune integră a proiectului, care nu mai include completări la Legea nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, dar constituie un proiect separat de Lege. Potrivit art. 1 a proiectului Legii cu privire la obligația de raportare a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, nu va exista nici o neclaritate referitor la situația identificată, dat fiind faptul că funcționarul public în cazul în care se va afla în raporturi de serviciu va fi obligat să declare actele de corupție, iar în situația în care va fi înafara acestor raporturi, acesta va avea dreptul să raporteze.</p>	
33.	<p>Art. 12³, se va examina suplimentar, or, măsurile de protecție sunt deja reglementate la alin. (2) art. 18 al Legii cu privire la prevenirea și combaterea corupției și art. 12¹ al Legii nr.25-XVI din 22 februarie 2008 privind Codul de conduită a funcționarului public, norme în temeiul cărora a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 707 din 09 septembrie 2013 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind avertizorii de integritate, care stabilește procedura de depunere și de verificare a avertizărilor despre ilegalitățile săvârșite în cadrul autorităților publice, precum și de aplicare a măsurilor de protecție față de persoanele care avertizează benevol, cu bună-credință și în interes public despre ilegalitățile comise (pct. 1 al Regulamentului). Din nou se remarcă aceeași carență asemănătoare art. 12², și anume titlul indică despre măsurile de protecție însă acestea nu se regăsesc în textul articolului.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, a fost elaborată o versiune integră a proiectului, care nu mai include completări la Legea nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, dar constituie un proiect separat de Lege. Prin urmare, norma la care se face referință se regăsește la art. 4 cu următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 4. Măsurile de protecție și acțiunile interzise asupra persoanei raportoare</p> <p><i>(1) Este interzisă persecutarea sau efectuarea altor acțiuni sau inacțiuni care au drept scop intimidarea persoanei care a raportat sau raportează actele de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional.</i></p>	

			<p>(2) <i>Persoanei, care a raportat despre comiterea actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, i se aplică următoarele măsuri de protecție:</i></p> <p><i>e) beneficierea de prezumția de bună credință, pînă la proba contrarie;</i></p> <p><i>f) solicită organelor competente asigurarea confidențialității datelor cu caracter personal în procesul de examinare a informației din raport;</i></p> <p><i>g) solicită conducătorului autorității publice în cadrul căreia este angajat, transferarea în una din subdiviziunile structurale ale aparatului central al acestei autorități sau în una din autoritățile administrative din subordinea autorității respective;</i></p> <p><i>h) solicită organelor de poliție și procuraturii întreprinderea măsurilor necesare pentru prevenirea actelor de încălcare a drepturilor și intereselor legitime, atunci cînd este intimidată.</i></p> <p>(3) <i>Următoarele acțiuni sunt strict interzise:</i></p> <p><i>a) amenințări sau încălcări împotriva drepturilor și libertăților, activității profesionale și de afaceri a persoanei care raportează și a rudelor acesteia;</i></p> <p><i>b) crearea obstacolelor în promovarea în funcție, avansarea în trepte de salarizare, stimularea și exercitarea altor drepturi și interese legitime a persoanei care raportează și a rudelor acesteia;</i></p> <p><i>c) discriminarea, crearea intenționată a obstacolelor în exercitarea sarcinilor sau atribuțiilor de serviciu de către persoana care raportează și/sau de către rudele acesteia.</i></p> <p>(4) <i>Nici o persoană nu poate fi obligată să raporteze actele de corupție, cele conexe actelor de corupție, faptele de comportament corupțional contrar</i></p>
--	--	--	---

			<i>intereselor rudelor sale apropiate (copii, părinți, înfietori, înfiați, frați și surori, bunici, nepoți) precum și contrar intereselor soțului/soției, concubinei/concubinului, logodnicei/logodnicului.”.</i>
34.	<p>Totodată, se va revedea suplimentar art. 12⁴ din proiect, avînd în vedere că, conținutul normei respective nu corespunde cu titlul acesteia „Drepturile și obligațiile persoanelor care raportează”, stabilind anumite prevederi generale. Or, la articolul prenotat (alin. (2)) este prevăzut doar un singur drept (dreptul persoanei care denunță actele de corupție de a solicita organelor competente întreprinderea măsurilor necesare pentru prevenirea actelor de încălcare a drepturilor și intereselor legitime, atunci cînd este intimidat), însă nu sînt reglementate careva obligații. Respectiv, se consideră judicios completarea articolului prenotat cu prevederi care să stabilească expres care sunt drepturile persoanelor care denunță actele de corupție, precum și obligațiile acestora.</p> <p>Mai mult, alin. (1) al articolului indicat, potrivit căruia persoanei care oferă mită, dar denunță această acțiune de corupție înainte ca ea să fie detectată, urmează ai fi restituită valoarea mitei, se va examina în corelare cu Cap. XV „Infrațiuni contra bunei desfășurări a activității în sfera publică” și Cap. XVI „Infrațiuni de corupție în sectorul privat” din Codul penal, care operează cu termenii de <i>bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă</i> și nu cel de mită. Or, această noțiune este utilizată doar în denumirea infracțiunilor de corupție din sectorul privat (art. 333 „Luarea de mită” și art. 334 „Darea de mită”), dar care, de asemenea, au același obiect material (bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă) specificate implicit în Legea cu privire la prevenirea și combaterea corupției.</p> <p>În această ordine de idei, sugerăm examinarea suplimentară a acestui alineat, inclusiv prin prisma faptului că, „oferirea mitei” nu presupune exclusiv oferirea banilor. Or, se creează impresia că, prin „mită” se subînțelege doar banii care sunt oferiți, ceea ce este absolut inadmisibil, dat fiind faptul că, acțiunile ce țin de prestarea serviciilor, oferirea privilegiilor sau avantajelor sub orice formă, oferite drept „mită” de asemenea sunt pasibile de răspundere. În aceste condiții, serviciile, privilegiile sau avantajele sub orice formă, nefiind cuantificabile, valoarea lor nu poate fi restituită persoanei care denunță despre oferirea mitei. Implicit, nu este indicat de către cine va fi restituită valoarea mitei.</p>	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se face referință, a fost exclusă.</p>	
35.	În alt context, art. 12 „Răspunderea”, se va încorpora în Cap. IV „Răspunderea pentru actele de corupție” din Legea nr. 90 din 25 aprilie 2008 cu privire la prevenirea și	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care</p>	

		<p>combaterea corupției. Totodată, alin. (2) al articolului prenotat, potrivit căruia persoanele care încalcă actele indicate la art. 12³ (amenințări sau încălcări comise împotriva sănătății, proprietății, drepturilor și libertăților etc), în funcție de natura și gravitatea acestora, urmează a fi trași și la răspundere contravențională, se va vedea suplimentar, deoarece la comiterea unor astfel de acte, urmează a se lua în considerare mai multe circumstanțe (ex. gravitatea, cum este percepută de victimă o astfel de amenințare etc), care poate atrage și răspundere penală. Spre exemplu, potrivit art. 155 din Codul penal, amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări, se sancționează penal și nu contravențional.</p>	<p>se face referință a fost exclusă. Astfel, răspunderea pentru raportarea actelor de corupție se regăsește în art.5 și are următorul cuprins: „Articolul 5. Răspunderea <i>(1) În cazul în care persoana obligată nu comunică informația cu privire la comiterea unor acte de corupție, cele conexe actelor de corupție și a faptelor de comportament corupțional, organelor competente specificate în art. 3, alin. (1), aceasta va fi trasă la răspundere disciplinară conform procedurilor stabilite pentru fiecare categorie de personal. Dacă persoana raportează informație falsă, care nu corespunde realității, ea va răspunde penal potrivit prevederilor legale.</i> <i>(2) Angajații organului competent, care divulgă datele de identitate ale persoanei care raportează, se sancționează disciplinar.</i> <i>(3) În cazul în care persoanei care a raportat actele de corupție, cele conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, i-au fost provocate prejudicii materiale și/sau morale, statul este obligat să îl despăgubească în condițiile prevăzute de legislație.”.</i></p>
	36.	<p>La pct. 2, propunerea privind completarea art. 17 din Legea nr. 90 din 25 aprilie 2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, cu lit. e), care prevede că, neîndeplinirea de către persoanele indicate în art. 12¹ a obligației de denunțare a actelor de corupție, a celor conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional, dublează prevederile lit. d) de la art. 17 din Legea prenotată (nedenunțarea actelor de corupție de către persoanele care au această obligație), fapt pentru care urmează a se exclude din proiect.</p>	Se acceptă
Ministerul Afacerilor Externe și Integrării	37.	<p>În art.12² din punctul 1 al proiectului de Lege nu este specificat dacă termenul de 3 zile, acordat pentru informarea despre actele de corupție, cuprinde și zilele nelucrătoare sau se referă doar la cele de lucru.</p>	<p>Se acceptă Se propune cuvintele „3 zile” de completat cu cuvintele „lucrătoare”.</p>
	38.	<p>Conținutul art. 12³ vizează alt subiect al raporturilor juridice, decât cel anunțat în titlul</p>	Nu se acceptă

Europene		Capitolului II. În context, alin. (2) al art.12 ⁵ , la fel, nu vizează subiectul anunțat, dar și termenul „încălcări comise împotriva sănătății, proprietății...” din alin. (2) al art. 12 ³ , la care se face referință, poate avea interpretări diferite, implicit și modificarea nivelului de răspundere.	Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se referă această propunere se răgăsește în art. 4. Art. 4 conține măsurile de protecție și actele care se interzic de a fi comise împotriva persoanelor care urmează să raporteze actele de corupție, ceea ce direct vizează titlul Capitolului II. Dacă este să ne referim la art. 5, alin. (2) menționăm că în conținutul acestuia se conțin norme de sancționare a persoanelor care atentează la viața persoanelor care raportează. Prin urmare, comunicăm că nu există nici o deviere între normele citate și titlul Capitolului II.
	39.	Redacția alineatului (1) al articolului 12 ⁴ nu este explicită suficient în raport cu obligațiunile persoanei care raportează oferirea mitei, prin prisma prevederilor Codului penal al RM, art. 325, p. (4) al căruia stipulează expres că „ <i>Persoana care a promis, a oferit sau a dat bunuri ori servicii [...] este liberată de răspundere penală dacă ele i-au fost extorcate sau dacă persoana s-a autodenunțat neștiind că organele de urmărire penală sînt la curent cu infracțiunea pe care a săvîrșit-o.</i> ” Astfel, este judicios, ca noua redacție să menționeze expres necunoașterea de către persoană, căreia, potrivit proiectului, urmează a-i fi restituită valoarea mitei, a faptului că organele de urmărire penală sînt la curent cu infracțiunea săvîrșită.	Se acceptă parțial Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se referă această propunere a fost exclusă.
Ministerul Tehnologiei și Informației și Comunicațiilor	40.	1. Titlul actului legislativ supus amendării urmează a fi completat cu numărul și data adoptării acestuia, potrivit prevederilor art. 25 alin. (5) din legea nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative.	Nu se acceptă Drept urmare a restructurării proiectului, a fost elaborată o versiune integră a proiectului, care nu mai include completări la Legea nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, dar constituie un proiect separat de Lege.
	41.	2. La art. I 2.1 (completarea cu art. 12 ²), după cuvîntul „zile de completat cu „lucrătoare” pentru precizia normei;	Se acceptă
	42.	2.2 cuvîntul „poate” de substituit cu cuvîntul „urmează” pentru a nu lăsa subiecților de drept să aleagă o anumită conduită, adică de a depune sau nu informația respectivă la instituțiile nominalizate.	Se acceptă
	43.	3. Potrivit normelor tehnicii legislative, proiectul legii urmează a fi însoțit și de proiectul hotărîrii de Guvern pentru aprobarea acestuia în Guvern.	Se acceptă
	44.	4. Luînd în considerație că prevederile art. 12 ¹ din proiect nu stipulează toate	Se acceptă

		<p>categoriile de subiecți prevăzute la art. 4 și art. 18 din Legea nr. 90-XVI din 25 aprilie 2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, susținem că în nota informativă urmează de precizat toate categoriile de subiecți, care au obligația de raportare a actelor de corupție.</p>	
Ministerul Mediului	45.	<p>Completarea Legii nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, cu prevederile alin. (1) art. 12⁵, care presupune atragerea la răspunderea disciplinară a persoanelor obligate să raporteze cazurile de corupție, intră în contradicție cu prevederile art. 17 din lege care indică că nerespectarea legii în cauză, atrage răspunderea civilă, disciplinară, contravențională.</p> <p>Aceste două norme urmează a fi completate cu informația care delimitează procedura de aplicare atât a răspunderii civile, disciplinare, contravenționale cât și specificarea organului competent de a atrage la răspundere a persoanelor din art. 12². Înlăturarea lacunei sus menționată va exclude un potențial coruptibil în alegerea atragerii la răspundere în baza Legii nr. 90 din 25.04.2008.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, a fost elaborată o versiune integră a proiectului, care nu mai include completări la Legea nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, dar constituie un proiect separat de Lege.</p> <p>Rezultă că, la moment între prevederile proiectului Legii cu privire la obligația de raportare a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție și art. 17 din Legea nr. 90 din 25.04.2008 nu există contradicții.</p>
Curtea Supremă de Justiție	46.	<p>Consideră necesar includerea în textul proiectului nominalizat a prevederilor normative cu privire la excepțiile de la obligația de raportare a actelor de corupție, și anume să fie prevăzute cazurile în care subiecții, vizați de art. 12¹ alin. (1) din proiectul de lege, nu pot fi obligați, fiind în drept să refuze raportarea.</p> <p>În principal aceste excepții vizează situații în care actul de corupție vine din partea unei rude apropiate (copii, părinți, frați, surori, nepoți, bunei); soțului/soției, concubinilor; persoanelor, a căror dezvăluire poate aduce atingere secretului profesional (avocații). Prin urmare, în opinia noastră, proiectul de lege urmează să conțină norme ce reglementează dreptul de a refuza raportarea în respectivele cazuri, similar cu prevederile art.134 și art. 90 alin.(2)CPP.</p> <p>În același context, se reține că prin prisma art.55 din Legea cu privire la avocatură nr.1260 din 19 iulie 2002, avocații sunt limitați în posibilitățile de raportare a informațiilor furnizate de clienții lor, fiind fiind ținuți să respecte secretul profesional. Prevederile similare se conțin și în Codul deontologic al avocaților („clauza de confidențialitate”), care consacră obligația de păstrare a secretului profesional ca fiind absolută și nelimitată în timp.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Art.4 din proiect se completează cu alin.(4), cu următorul cuprins: „(4) <i>Nici o persoană nu poate fi obligată să declare actele de corupție, cele conexe actelor de corupție, faptele de comportament corupțional contrar intereselor rudelor sale apropiate (copii, părinți, înfietori, înfiați, frați și surori, bunici, nepoți) precum și contrar intereselor soțului/soției, concubinei/concubinului, logodnicei/logodnicului.</i>”.</p> <p>Cu referire la clauza de confidențialitate în activitatea exercitată de către avocați, menționăm următoarele. În cazul identificării unor acte de corupție, celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, acestea nu vor constitui date cu caracter confidențial și luând în considerare importanța contracarării fenomenului corupțional, avocatul va fi obligat să le declare.</p>
Cancelaria de Stat	47.	<p>La art.12¹, alin.(1), lit.(d), propunem substituirea cuvântului „unităților cu cuvântul persoanelor”.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, propunerea</p>

			înintată a fost exclusă.
	48.	La art. 12 ² urmează să se reformuleze sintagma „la organul ierarhic superior al persoanei care raportează” și propunem redacția „sau la organul/autoritatea ierarhic superior-(oară) autorității/instituției în care este angajată persoana care raportează”.	Se acceptă
	49.	La art. 12 ³ alin.(1) urmează să se precizeze dacă norma dată se va răsfrînge și asupra persoanelor care deja au raportat acte de corupție.	Se acceptă
	50.	La art. 12 ³ alin. (2) propunem substituirea cuvîntului „acte” cu cuvîntul „acțiuni”.	Se acceptă
	51.	Considerăm că textul de la lit.a) alin.(2) art.12 ³ urmează să fie exclus, întrucît, drepturile la sănătate, proprietate, onoare, și demnitate se regăsesc în drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, care sunt prevăzute la lit.b) alin.(2) art.12 ³ .	Se acceptă
	52.	Propunem modificarea textului de la art. 12 ⁵ și anume, sintagma „răspundere contravențională” să fie substituită cu sintagma „răspundere, după caz, conform legislației în vigoare”, deoarece actele indicate la art. 12 ³ pot fi pasibile nu doar de răspundere contravențională, dar și penală.	Nu se acceptă Drept urmare a restructurării proiectului, propunerea înintată a fost exclusă și substituită cu următoarea normă, <i>„Angajații organului competent, care divulgă datele de identitate ale persoanei care raportează, se sancționează disciplinar. Aplicarea răspunderii disciplinare nu exclude aplicarea răspunderii contravenționale, civile sau penale.”.</i>
	53.	La art. 12 ⁵ alin.(1) se propune completarea după cuvîntul „disciplinară” cu sintagma „conform procedurilor stabilite pentru fiecare categorie de personal”.	Se acceptă
Oficiul Avocatului Poporului	54.	Proiectul propus spre avizare instituie raporturi juridice care se suprapun raporturilor juridice reglementate în prevederile în vigoare din Legea care urmează a fi completată (art.18) și care, în consecință, nu oferă claritate și previzibilitate subiecților în reglarea comportamentului său.	Nu se acceptă Drept urmare a restructurării proiectului, a fost elaborată o versiune integră a proiectului, care nu mai include completări la Legea nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, dar constituie un proiect separat de Lege. Potrivit art. 1 a proiectului Legii cu privire la obligația de raportare a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, nu va exista nici o neclaritate referitor la situația identificată, dat fiind faptul că funcționarul public în cazul în care se va afla în raporturi de serviciu va fi obligat să declare actele de corupție, iar în situația

			în care va fi înafara acestor raporturi, acesta va avea dreptul să raporteze.
	55.	Totodată, neconsiderînd drept o povară excesivă pentru profesioniștii din sectorul justiției și agenți publici insistăm asupra respectării cerinței previzibilității normei legale și corespunderii exigențelor de tehnică legislativă specifice normelor juridice.	Se acceptă
Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor	56.	Articolul 12³ „Măsurile de protecție și actele interzise” Ar fi oportun ca acesta să conțină măsuri concrete de protecție a persoanelor, care au denunțat un act de corupție, în cazul apariției actelor interzise.	Nu se acceptă Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se referă această propunere se răgăsește în art. 4. În acest sens comunicăm că, potrivit art. 4, alin. (2) din proiect, sunt prevăzute expres măsurile care se aplică în cazul comiterii actelor interzise.
	57.	Articolul 12⁴ „Drepturile și obligațiile persoanelor care raportează” De inclus un subpunct adițional, care ar prevedea stimularea persoanelor care denunță acte de corupție.	Nu se acceptă Considerăm că stimularea persoanelor care urmează să raporteze actele de corupție este irelevantă din următoarele considerente. În primul rînd persoana care va fi stimulată financiar va abuza de acest drept și intenționat va depune denunțuri false, doar pentru a primi o remunerare. Și în al doilea rînd, raportarea actelor de corupție este o datorie care trebuie exercitată de fiecare cetățean, fără remunerarea suplimentară a acestuia.
Asociația obștească „Uniunea Notarilor din Republica Moldova”	58.	Putem menționa, că art. 12 ¹ din Proiect nu răspunde sarcinilor înscrise în Planul de Acțiuni al Guvernului pentru anul 2014. Au fost indicate în Proiect un cerc de persoane limitat decît cel ce se prevede că activează în sectorul justiției: La articolul 12¹ Obligația de raportare a actelor de corupție Textul alin. 1 lit. f) – textul acestui alineat „alte persoane care prestează servicii juridice în condițiile prevăzute de lege” ar permite aplicarea asupra unui cerc de persoane excesiv de larg, și anume asupra tuturor celor care sînt juriști și prestează servicii juridice. Autorul proiectului s-a axat pe profesia raportorului și nu pe activitatea desfășurată. Pornind de la această ordine de idei aici ar putea fi incluși profesorii, medicii și. a. În acest context ar fi necesară revizuirea lit. f). Profesiile liberale care fac parte din sectorul justiției sau contribuie la înfăptuirea justiției ar putea fi expuse în următoarea redacție „persoana investită cu îndeplinirea unui serviciu de interes public de către o autoritate publică sausă exercite respectivul serviciu sub controlul ori supravegherea unei autorități publice (notar, interpret, executor	Se acceptă parțial Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se referă această propunere se regăsește în art. 2, alin. (3) cu următorul cuprins: „ <i>Alte persoane decît cele prevăzute în alin. (2), care prestează servicii juridice în condițiile prevăzute de lege, la fel au obligația să raporteze actele de corupție, cele conexe actelor de corupție și faptele de comportament corupțional. În această categorie intră următoarele persoane: notarul public, avocatul, executorul judecătoresc, administratorul autorizat, expertul judiciar privat, mediatorul, traducătorul sau interpretul.</i> ”.

	<p>judecătoresc, mediator etc.), <i>fie încredințarea realizării serviciului de interes public printr-o decizie a autorității</i> (numirea de către instanță a administratorului și lichidatorului judiciar în cadrul procedurii insolvenței).</p>	
59.	<p>Adițional pentru asigurarea unei lupte eficiente credem ca trebuie incluse si alte categorii de persoane. Astfel, propunem de completat articolul cu „<i>persoanele cele care își desfășoară activitatea în domeniul economic, financiar și juridic, în cadrul unor persoane juridice cu capital integral sau majoritar de stat.</i>” Includerea acestei categorii este necesară pentru descoperirea faptelor comise în afara instituțiilor publice, dar în legătură cu folosirea, gestionarea, administrarea bunurilor statului, acolo unde este teren pentru comiterea faptelor de corupție.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Potrivit Planului de acțiuni a Guvernului pentru anul 2014, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 164 din 05.03.2014, la pct. 207 este prevăzută următoarea acțiune „Introducerea obligației de a raporta actele de corupție, aplicabilă tuturor profesioniștilor din sectorul justiției”. Prin urmare, menționăm că nu este posibil lărgirea cercului subiecților, asupra cărora se aplică obligația de raportare a actelor de corupție, dat fiind faptul că în denumirea acțiunii este clar stabilit cercul subiecților care urmează să raporteze actele de corupție.</p>

	60.	<p>La articolul 12² Procedura de raportare și termenul de examinare a informației cu privire la actele de corupție comise</p> <p>Există deja o experiență în privința raportării conform Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor. Deși potrivit art. 9 din Legea citată entitățile raportoare aprobă programe proprii pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, conform recomandărilor și actelor normative <u>aprobate de organele de supraveghere</u>, și aici Ministrul Justiției a ezitat să se implice în procesul de reglementare.</p> <p>Pentru persoanele indicate la lit. f) art. 12¹ propunem pentru entitățile de supraveghere (MJ și CNA) să adopte acte normative privind determinarea actelor de corupție ce urmează a fi raportate și modul de identificare a acestora, modelul formularului de raportare ținând cont, că notarii îndeplinesc:</p> <ul style="list-style-type: none"> - justiția necontencioasă; - activează pe cont propriu; - termenii ca: „corupție”, „acte de corupție”, „traficul de influență”, „luare de mită”, „darea de mită”, „abuz de putere” și altele conform art. 16 din Legea cu privire la prevenirea și combaterea corupției nr. 90 din 25 aprilie 2008 nu pot fi atribuite notarilor, cu statutul specific indicat în Legea cu privire la notariat nr. 1453 din 08.11.2002, nefiind funcționari publici, neîndeplinind activități de antreprenariat, limitați în drepturi și altele. <p>În urma celor relatate, putem spune, că de fiecare dată statutul notarului public este tratat diferit decât Legea cu privire la notariat, de exemplu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - în sensul Cod Fiscal; - în sensul Cod Penal, ce ne mai așteaptă? 	<p>Nu se acceptă</p> <p>Potrivit Legii nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției în art. 15, expres este indicată lista faptelor de comportament corupțional care urmează a fi raportate de către persoana obligată. În aceeași ordine de idei potrivit art.16, alin.(2) și (3) sunt reglementate actele de corupție și actele conexe de corupție. Prin urmare, nu este necesară adoptarea actelor normative privind determinarea actelor de corupție ce urmează a fi raportate și modul de identificare a acestora, dat fiind faptul că acestea sunt prevăzute expres în articolele sus citate. Cu referire la modelul de raportare, menționăm că în urma restructurării proiectului, în art. 3, alin. (2), raportarea actelor de corupție, a celor conexe și a faptelor cu comportament corupțional se vor depune în formă scrisă la organul competent, fără a fi necesar aprobarea modelului raportării actelor de corupție.</p>
<p>Ministerul Mediului</p>	61.	<p>Completarea, Legii nr.90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, cu prevederea alin.(1) art.12¹, care presupune atragerea la răspunderea disciplinară a persoanelor obligate să raporteze cazurile de corupție, intră în contradicție cu prevederile art. 17 din lege care indică că nerespectarea legii în cauză, atrage răspunderea civilă, disciplinară, contravențională. Aceste două norme urmează, a fi completate cu informația care delimitează, procedura de aplicare atit a răspunderii civile, disciplinare, contravenționale cât și specificarea organului competent de a atrage la răspundere a persoanelor din art. 122. Înălăturarea lacunei sus menționate va exclude un potențial coruptibil în alegerea atragerii la răspundere în baza legii nr.90 din25.04.2008.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, a fost elaborată o versiune, care nu mai include completări la Legea nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, dar constituie un proiect integru de Lege. Prin urmare, la moment nu mai există contradicții cu prevederile art. 17 din Legea sus menționată.</p>

Academia de Științe	62.	<p>În proiect, la alin. (1), art.12/1 <i>Obligația de raportare a actelor de corupție</i>, la litera f) se indica: „<i>Alte persoane fizice decât cele prevăzute la lit. a) – e), care prestează servicii juridice în condițiile prevăzute de lege</i>”. Prevederea în cauză este susceptibilă de o largă interpretare, or la categoria celor care prestează servicii juridice pot fi atribuite un cerc vast de persoane, fapt care oferă posibilitatea interpretării arbitrare a normei, iar ca consecință poate genera abuzuri, etc.</p> <p>Expresia utilizată în textul proiectului „<i>alte persoane fizice decât cele prevăzute la lit. a) –e)</i>”, în viziunea noastră, contravine jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului. Or, în jurisprudența sa, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a subliniat importanța asigurării accesibilității și previzibil ității legii; în cauzele, precum Sunday Times contra Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, 1979; Rekvenyi contra c. Ungariei, 1999; Rotaru împotriva României, 2000; Damman împotriva Elveției, 2005; CtEDO a subliniat, că „nu poate fi considerată «lege» decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului sași regleze conduita. O normă este previzibila numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane – care, la nevoie poate apela la consultanță de specialitate – să-și corecteze conduita”, „în special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra abuzurilor puterii publice’.</p>	<p style="text-align: center;">Se acceptă</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se referă această propunere se regăsește în art. 2. Astfel, art. 2, alin. (3) va avea următorul cuprins: „<i>Alte persoane decât cele prevăzute în alin. (2), care prestează servicii juridice în condițiile prevăzute de lege, la fel au obligația să raporteze actele de corupție, cele conexe actelor de corupție și faptele de comportament corupțional. În această categorie intră următoarele persoane: notarul public, avocatul, executorul judecătoresc, administratorul autorizat, expertul judiciar privat, mediatorul, traducătorul sau interpretul.</i>”.</p>
	63.	<p>Oferă prilej de interpretare arbitrară și unele expresii utilizate în cadrul textului normativ prevăzut la literele: d) care acordă asistență specializată unităților prevăzute la lit. a) și b), în măsura în care participă la luarea deciziilor sau le pot influența; e) care dețin o funcție de conducere într-un partid sau într-o organizație social politică. Spre exemplu, Legea Nr. 294 din 21.12.2007 privind partidele politice operează cu foruri de conducere ca adunarea generala a membrilor sau a delegaților partidului și organul executiv (art. 14 din Lege); adunarea generală a membrilor partidului sau a delegaților acestuia, la nivel național, este organul suprem de decizie al partidului (an. 15 din Lege). Astfel, cercul de persoane care acordă asistență specializată poate fi extrem de larg și selectiv, precum și respectiv dețin o funcție de conducere într-un partid sau într-o organizație social politică, fapt care ar oferi posibilitatea interpretării și aplicării arbitrare a normelor.</p>	<p style="text-align: center;">Se acceptă parțial</p> <p>Persoanele cu funcții de conducere într-un partid sau într-o organizație social politică, sunt obligate să raporteze acte de corupție, cele conexe corupției și de comportament corupțional, reieșind din specificul activității pe care o îndeplinesc.</p>
	64.	<p>Potrivit proiectului (art. Art. 12/1, alin.(2)) „Persoanele indicate în alin.(1) sunt obligate să raporteze actele de corupție, cele conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional, care le-au devenit cunoscute”.</p>	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă</p> <p>Potrivit Planului de acțiuni a Guvernului pentru anul 2014, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 164 din</p>

	<p>Respectiv în conformitate cu prevederile Legii Nr.90 din 25.04.2008 sub incidența acestor prevederi sunt plasate:</p> <p>Faptele de comportament corupțional (art. 15 din Lege):</p> <p>a) implicarea în activitatea unor alte organe, întreprinderi, instituții și organizații, indiferent de tipul de proprietate și forma lor juridică de organizare, în cazul în care faptul acesta nu ține de competența lor. Făcând uz de serviciu, care conduce la conflict de interese;</p> <p>b) participarea cu drept de vot sau de decizie la examinarea și soluționarea problemelor ce vizează interesele lor personale sau interesele persoanelor cu care se află în raporturi de rudenie;</p> <p>c) acordarea de sprijin, neprevăzut de actele normative, în activitatea de întreprinzător sau de alt gen privat sau calitatea de a fi însărcinat cu afaceri al unor terți în autoritatea administrației publice în care lucrează sau care li se subordonează, sau a cărei activitate o controlează;</p> <p>d) acordarea fără just temei a preferinței unor persoane fizice sau juridice la elaborarea și emiterea deciziei;</p> <p>e) beneficierea de privilegii pentru a obține pentru sine sau pentru alte persoane credite și împrumuturi, procurarea hârtiilor de valoare, a bunurilor imobiliare și altor bunuri profitând de situația de serviciu;</p> <p>f) folosirea ilicită, în interese proprii sau în interesul unor alte persoane, a bunurilor publice puse la dispoziție pentru exercitarea funcției;</p> <p>g) folosirea informației recepționate în exercitarea funcției în interes personal sau în interesul unor alte persoane în cazul în care această informație nu poate fi divulgată;</p> <p>h) refuzul. În interes personal sau în interesul unor alte persoane, de a acorda persoanelor fizice sau juridice informația permisă prin acte normative, tărgănarea acordării unei astfel de informații ori prezentarea intenționată a unor informații eronate sau selective;</p> <p>i) gestionarea resurselor materiale și financiare publice contrar destinației lor, în interes propriu sau în interesul unor alte persoane;</p> <p>j) primirea de la orice persoană fizică sau juridică de cadouri sau avantaje care</p>	<p>05.03.2014, la pct. 207 este prevăzută următoarea acțiune „Introducerea obligației de araporta actele de corupție, aplicabilă tuturor profesioniștilor din sectorul justiției”. Prin urmare, în vederea realizării acțiunii sus numite, este necesară promovarea proiectului Legii cu privire la obligația de raportare a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional.</p>
--	---	---

		<p>le pot influența corectitudinea în exercitarea funcției, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.</p> <p>Actele de corupție (art. 16, alin.(2) din Lege):</p> <ul style="list-style-type: none"> a) coruperea activă; b) coruperea pasivă; c) traficul de influență; d) luarea de mită; e) darea de mită. <p>Actele conexe actelor de corupție (art.16, alin.(3) din Lege):</p> <ul style="list-style-type: none"> a) abuzul de putere sau abuzul de serviciu; b) excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu; c) legalizarea veniturilor obținute din acte de corupție; d) împiedicarea înfăptuirii justiției; e) însușirea de bunuri; f) cauzarea de daune materiale prin înșelăciune sau prin abuz de încredere; g) distrugerea sau deteriorarea de bunuri; h) protecționismul; i) falsificarea rezultatelor votării; j) coruperea alegătorilor; k) falsul în acte publice; l) falsul în documente contabile. <p>Constatăm, că numărul acestor acte, impuse prin obligație a fi raportate, este destul de mare și divers, cu multiple semne și forme de manifestare. Însăși procesul de prevenire și descoperire a faptelor indicate este destul de dificil, fiind condiționat de multipli factori.</p> <p>Practica judiciară și experiența acumulată în domeniul contracarării manifestărilor de corupție pune în evidență un șir de trăsături specifice faptelor în cauză:</p> <ul style="list-style-type: none"> - faptele de corupție se comit prin acțiuni conjugate de promisiune acceptare de oferire –primire, de dare și luare de bani, bunuri materiale, alte foloase în vederea îndeplinirii sau neîndeplinirii. Grăbirii sau întârzierii de către un funcționar public (sau gestionar) a unei acțiuni ce ține de obligațiile de serviciu; - faptele de corupție se săvârșesc în condițiile confidențialității, fiind minuțios camuflate, deseori cei implicați atribuindu-le vizibilitatea unor acțiuni legale; - faptele de corupție destul de frecvent sunt legate de acțiuni legale și practic nu 	
--	--	---	--

		<p>produc urme infracționale;</p> <ul style="list-style-type: none"> - în cazurile de corupție predomină probele indirecte, administrarea căror confruntă multe dificultăți; - probarea cazurilor de corupție are mai mari șanse de succes doar în situațiile de reținere a făptuitorilor în flagrant delict, întrebarea care se pune – pe cât de adecvată și reală este prevederea privind obligația de a raporta actele de corupție, cele conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional în sensul cunoașterii acestora, percepției și aprecierii adecvate potrivit reglementărilor normative existente? 	
	65.	<p>Cu referire la prevederea „<i>Persoanei care oferă mită dar raportează această acțiune de corupție înainte ca ea să fie detectată, urmează ai fi restituită valoarea mitei</i>” stipulată în art. 12/4 <i>Drepturile și obligațiile persoanelor care raportează</i> din proiect, în viziunea noastră nu este în unison cu terminologia de specialitate în materia corupției. Or, săvârșirea unui act de corupție prezumă obligatoriu participarea a doi subiecți: <i>corupătorul (în cazul corupției în sectorul public) sau mituitorul (în cazul corupției în sectorul privat)</i> – persoane care exercită coruperea (mituirea) prin promisiuni, oferte sau dare de bani, bunuri alte foloase și <i>coruptul (în cazul corupției în sectorul public) sau mituitul (în cazul corupției în sectorul privat)</i> - persoană publică, persoana cu funcție de demnitate publică, persoana publică străină, funcționarul internațional, care devine corupt (gestionarul devenind mituit) prin pretinderea, acceptarea, primirea banilor, bunurilor, serviciilor, privilegiilor sau avantajelor, precum și prezența unui interes reciproc al lor, care ocazionalizează relația coruptivă (mituirea).</p> <p>Pe cine dintre participanții ia actul de corupție/mituire are în vedere legiuitorul prin sintagma „persoanei care oferă mită”?</p> <p>Pentru a evita reglementări confuze, cu caracter dublu, susceptibile de interpretare arbitrară se cere o redactare adecvată a textului și utilizarea terminologiei potrivite.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se referă această propunere a fost exclusă.</p>
Procuratura Generală	66.	<p>Titlul Capitolului II¹ raportarea actelor de corupție de către persoanele care sunt obligate s-o facă se propune după cuvântul „corupție” de completat cu textul „și a celor conexe corupției, a faptelor de comportament corupțional”. Respectiv propunem următoarea redacție a titlului Capitolului II¹ raportarea actelor de corupție și a celor conexe corupției, a faptelor de comportament corupțional de către persoanele care sunt obligate s-o facă.</p>	Se acceptă
	67.	<p>La fel, titlul articolului 12¹ Obligația de raportare a actelor de corupție se propune de completat cu textul „și a celor conexe corupției, a faptelor de comportament corupțional”, deoarece persoanele sunt obligate să raporteze nu numai actele de corupție, dar și a celor</p>	Se acceptă

		conexe corupției, a faptelor de comportament corupțional.	
	68.	Cu privire la redacția art. 12 ² Procedura de raportare și termenul de examinare a informației cu privire la actele de corupție comise , menționăm că textul expus se referă doar la procedura și termenul de raportare și nicidecum la termenul de examinare a informației cu privire la actele de corupție, ceea ce contravine însăși titlului articolului.	Se acceptă Cuvintele „de examinare” se substituie cu cuvintele „de raportare”.
	69.	Cu referire la redacția art. 12 ³ Măsurile de protecție și actele interzise , propunem substituirea sintagmei „care urmează să raporteze actele de corupție” cu cuvintele „care raportează actele de corupție și acelor conexe corupției, a faptelor de comportament corupțional”, întrucât redacția propusă include numai persoanele care urmează să raporteze, dar nu și persoanele care au raporta deja. De asemenea, al. (1) al art. 12 ³ nu stipulează expres careva măsuri de protecție, deși în nota informativă la prezentul proiect este specificat „Concomitent, în scopul asigurării unei protecții adecvate și a unei garanții de durată persoanelor care urmează să raporteze actele corupționale, la art. 12 ³ au fost enumerate măsurile de protecție, precum și ...” ceea ce nu corespunde titlului art.	Se acceptă Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se referă această propunere se regăsește în art. 4. Se propune următoarea redacție a art. 4, alin. (1): „ <i>Este interzisă persecutarea sau efectuarea altor acțiuni sau inacțiuni care au drept scop intimidarea persoanei care a raportat sau raportează actele de corupție și a celor conexe corupției, a faptelor de comportament corupțional.</i> ”.
	70.	Cu referire la aliniatul (2) al articolului 12 ⁵ Răspunderea , considerăm necesar de a completa sintagma „la art. 12 ³ ” cu sintagma „alin. (2)”.	Se acceptă
	71.	Textul proiectului legii, în integritatea sa, se recomandă a fi revizuit în sensul expunerii uniform, clasice, concise a unor noțiuni, pentru a exclude orice echivoc (cu referire la persoana care declară, raportează, informează sau comunică informația).	Se acceptă
Asociația obștească „Pelican” și SRL „Notpel”	72.	Art. 12 ¹ din proiect: - nu este clar în ce constă derogarea de la prevederile art. 4 și 18 din legea în cauză. Astfel, art. 4 stabilește subiecții actelor de corupție sau ai faptelor de comportament corupțional. Totodată, lit. a) din art. 4 nu este una personală, fiind posibilă includerea în cercul acestor subiecți și alte persoane prevăzute de legislație. Drept consecință, o simplă nominalizare într-o normă este în concordanță cu aceste prevederi și nu poate fi calificată drept o derogare. La fel, nu există nici o derogare de la prevederile art. 18, care instituie dreptul și nu obligație de informare. Or, stipularea unei obligații legale nu constituie o derogare de la dreptul persoanei. Drept consecință, în opinia noastră, mențiunea privind derogare urmează a fi exclusă.	Se acceptă
	73.	- Legea cu privire la notariat nu nominalizează notarul public ca persoana care	Se acceptă

	<p>prestează servicii juridice. În esență, competența notarului este una mult mai largă, constînd în asistența notarială acordată, care, în unele cazuri, include și servicii juridice. Drept consecință, pentru a fi clar determinat cercul de persoane obligat să raporteze, propunem stipularea expresă a notarilor publici în lit. f) alin. (1) din acest articol.</p>	<p>Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se referă această propunere se regăsește în art. 2. Astfel, art. 2, alin. (3) va avea următorul cuprins: „<i>Alte persoane decît cele prevăzute în alin. (2), care prestează servicii juridice în condițiile prevăzute de lege, la fel au obligația să raporteze actele de corupție, cele conexe actelor de corupție și faptele de comportament corupțional. În această categorie intră următoarele persoane: notarul public, avocatul, executorul judecătoresc, administratorul autorizat, expertul judiciar privat, mediatorul, traducătorul sau interpretul.</i>”.</p>
74.	<p>- În scopul respectării unei terminologii, propunem în alin. (2) expresia „cele conexe corupției” să fie înlocuită cu „cele conexe actelor de corupție”, care este utilizată în art. 16 alin. (3) din Legea în cauză. O remarcă este actuală și pct. 2 din art. I la Proiect.</p>	Se acceptă
75.	<p>Art. 12² din proiect: Propunem de a exclude expresia „cu bună credință”, care este de prisos și creează impresia că raportarea poate fi și cu rea credință.</p>	Se acceptă
76.	<p>Propunem de a nominaliza clar organul (un singur organ care va fi responsabil de supravegherea acestui domeniu) căruia urmează a-i fi adusă la cunoștință informația în cauză. De altfel, riscăm a fi în într-o situație de târăgănare a procesului de combatere a actelor de corupție și/sau într-o situație de ineficiență a acestei metode de combatere a actelor de corupție.</p>	Se acceptă
77.	<p>Totodată, nu este clară forma de raportare, precum și conținutul raportului, prin prisma respectării de către persoană a legislației privind protecția datelor cu caracter personal și a legislației cu privire la secretul profesional al notarilor, ultimele interzicînd în mod expres notarilor de a comunica aceste informații. Drept consecință, aplicarea (intrarea în vigoare) acestor amendamente odată cu publicarea, fără a fi operate completări și modificări în aceste legi, va crea contradicții în cadrul legal. Astfel, propunem de a fi amînat momentul intrării în vigoare a acestor amendamente cu cel puțin 3 luni, termen necesar pentru a corela cadrul legal cu prevederile proiectului.</p>	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă</p> <p>Conceptul de raportare a actelor de corupție, celor conexe actelor de corupție și a faptelor de comportament corupțional este un concept relativ nou pentru RM. Prin urmare, menționăm că în prezent nu există careva norme care ar reglementa această obligație și care ar trebui aduse în concordanță cu prevederile prezentului proiect, odată ce acesta va intra în vigoare.</p>
78.	<p>La fel, proiectul nu conține nici o normă care ar obliga Centrul Național Anticorupție de a</p>	Nu se acceptă

	<p>aproba ghidul de identificare a actelor/acțiunilor supuse raportării, luând în considerație specificul acestei profesii, precum și garantarea vieții private a solicitantului actului notarial, persoana face imposibilă identificarea motivelor și scopului încheierii actului juridic și, ca urmare, depistarea cazurilor ce urmează a fi raportate. Astfel, se propune instituirea obligației CAN de a întocmi un ghid care va nominaliza în mod expres cazurile de raportare de către notarii publici a informației în cauză.</p>	<p>Potrivit Legii nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției în art. 15, expres este indicată lista faptelor de comportament corupțional care urmează a fi raportate de către persoana obligată. În aceeași ordine de idei, potrivit art.16, alin.(2) și (3), sunt reglementate actele de corupție și actele conexe de corupție. Prin urmare, nu este necesară aprobarea unui ghid de către CNA pentru a identifica cazurile de raportare de către notarii publici a informației în cauză, dat fiind faptul că acestea sunt prevăzute expres în articolele citate de mai sus.</p>
--	--	---

<p>United Nations Development Programme</p>	<p>79.</p>	<p>The proposed amendments have a major conceptual problem. Namely, there is still the confusion between (1) mandatory reporting of corruption, corruption related acts and corruption behavior <u>by public officials</u> and (2) reporting of corruption, corruption related acts and corruption behavior by <u>whistleblowers</u> (persons that are making a disclosure in the public interest). In accordance with this particular draft law the subject of reporting are public officials and there is no clear distinction between this kind of reporting and reporting made by whistleblowers.</p> <p>(Modificările propuse au o problemă conceptuală. Încă există confuzii între raportarea obligatorie a actelor de corupție, îmfăptuită de funcționarul public și cea efectuată de avertizorii de integritate (Persoane care fac o dezvăluire în interes public). În conformitate cu acest proiect de lege, nu există nici o distincție clară între obiectul de raportare efectuat de funcționarii publici și raportarea efectuată de avertizorii de integritate.</p> <p>Newly drafted amendments to the Law on prevention and combating corruption contradicts somehow article 18 of the same law. On the one hand, art. 18 and the proposed art. 12¹ par. A) regard the same subjects „public officials”, on the other hand, these specific subjects will have an „obligation to report” and a „right to report on a <u>free and voluntary basis</u>”, thing that makes no sense on how it will be applied in practice.</p> <p>(Prevederile proiectului pentru completarea Legii cu privire la prevenirea și combaterea corupției, într-o oarecare măsură sunt contradictorii cu prevederile art. 18 a prezentei Legi. Pe de o parte art. 18 și art. 12¹ propus prevăd: a) Aceiași categorie de subiecți b)Pe de altă parte aceiași categorie de subiecți vor avea atât obligația de a raporta cât și dreptul de a raporta actele de corupție , cele conexe actelor de corupție și a faptelor de comportament corupțional,lucruri contrar opus ecar enu vor putea fi aplicate în practică.)</p>	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă</p> <p>Potrivit art. 1 a proiectului Legii cu privire la obligația de raportare a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, nu va exista nici o neclaritate referitor la situația identificată, dat fiind faptul că funcționarul public în cazul în care se va afla în raporturi de serviciu va fi obligat să declare actele de corupție, iar în situația în care va fi înafara acestor raporturi, acesta va avea dreptul să raporteze.</p>
--	-------------------	--	--

	<p>80.</p> <p>Moreover, the draft law <i>inter alia</i> provides for reporting of “corruption behavior facts”, but Moldova’s legislation doesn’t give any clear definition of “corruption behavior facts”. This definition is provided in new comprehensive draft anti-corruption legislative package, which the National Anti-Corruption Center has submitted to the Government for approval in May 2014 but still pending decision of the Government and further adoption by the Parliament. Accordingly, the adoption of the provisions about mandatory reporting of corruption, corruption related acts and corruption behavior facts by public officials without the adoption of the above mentioned package doesn’t make sense.</p> <p>(Mai mult ca atât, proiectul de lege nu prevede definiția clară a noțiunii de fapte cu caracter corupțional. Această definiție este prevăzută în noul proiect de Lege care a fost înaintat în mai 2014 de către Centrul Național Anticorupție Guvernului pentru aprobare, dar care încă nu a fost aprobat. În consecință, promovarea dispozițiilor cu privire la raportarea obligatorie a actelor de corupție de către funcționarii publici, fără aprobarea proiectului de Lege menționat mai sus, nu are sens.)</p> <p>Respectively, before including the obligation on reporting of corruption acts by public officials, there is a need to solve definitions problem throughout the whole legislation. It means that, clear definitions should be adopted in order to define terms of “whistleblower”, “integrity informants”, “confident persons”, “informant”/”integrated</p>	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă</p> <p>Potrivit Regulamentului cu privire la avertizorii de integritate, aprobat prin HG nr. 707 din 09.09.2013, este reglementată definiția avertizorilor de integritate. Mai mult ca atât, obiectul de reglementare a proiectului Legii cu privire la obligația de raportare a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, este instituirea obligației de raportare a actelor enumerate mai sus, iar dacă ne referim la proiectul Legii cu privire la protecția avertizorilor, obiectul de reglementare a acestuia se referă la informarea cu bună credință a actelor de corupție, ceea ce reprezintă un alt concept, decât conceptul care urmează a fi promovat prin intermediul proiectului Legii nominalizate mai sus. Trebuie să existe o diferență între dreptul de a declara și obligația de a raporta. Drept urmare, menționăm că este irelevantă promovarea concomitentă a proiectelor sus numite.</p>
--	--	---

		<p>informant” (for purpose of criminal process), „corruption behavior facts” etc. (Respectiv înainte de a promova conceptul obligației de raportare este necesar de a soluționa problema definițiilor întregului sistem legislativ, referitor la acest subiect. Aceasta înseamnă că ar trebui să se clarifice definițiile următoarelor noțiuni: „avertizor de integritate”, „informatori de integritate”, „persoane confidențiale”, "Informator" / "informator de integritate" (caracter de proces penal), „fapte de comportament corupțional”)etc.</p> <p>As a sum up of the above mentioned, the adoption of the presented draft law in the given form will bring more confusions in already mixed legislation. Legislative amendments about mandatory reporting of corruption, corruption related acts and corruption by public officials should be re-drafted in accordance of the above mentioned (and other) comments and adopted in one package with new whistleblowers protection law.</p> <p>(În concluzie, adoptarea prezentului proiect de Lege, în forma în care este în prezent, va crea mai multe confuzii în legislație, care și așa este imperfectă. Modificările legislative referitoare la obligația de raportare a actelor de corupție de către funcționarii publici, trebuie reformulate în baza propunerilor expuse mai sus și aprobate împreună cu proiectul Legii cu privire la protecția avertizorilor de integritate.)</p>	
Misiunea Norvegiană de experți pentru promovarea supremației legii în Moldova	81.	<p>Art. 3. Procedura de raportare și termenul de raportare a informației cu privire la actele de corupție.</p> <p>Dacă se cere ca persoanele indicate la Art. 2 alin. (2) al proiectului să raporteze despre comiterea actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, credem că este foarte important ca să existe niște proceduri potrivite în acest sens.</p> <p>Astfel, nu se explică ce înseamnă sintagma „<i>au aflat despre</i>”utilizată în Art. 3 alin. (1) al proiectului. În opinia noastră, trebuie să fie stabilit un nivel minim sau "prag" după depășirea căruia persoana să fie obligată să raporteze. Acest nivel minim nu trebuie să fie unul foarte strict, însă persoana care raportează trebuie să se bazeze pe anumite circumstanțe concrete. În opinia noastră, o cerință minimă ar trebui să fie existența unor probe scrise sau alte circumstanțe concrete care dau „motive rezonabile de a crede” că cineva a fost implicat în acte de corupție sau alte acte similare. O altă opțiune ar fi ca persoana care raportează trebuie să ajungă la concluzia că este mai probabil ca cineva a comis acte de corupție sau acte similare decai nu.</p>	<p style="text-align: center;">Se acceptă parțial</p> <p>Conceptul „au aflat despre” este unul foarte clar și nu necesită explicații suplimentare.</p> <p>Cu referire la prevederea expusă în Rezoluția 1729 (2010) a Adunării Parlamentare a Consiliului European, se propune de a fi preluată în art.4, alin.5 a proiectului.</p>

	<p>Aceeași idee este expusă în Rezoluția 1729 (2010) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, referitoare la protecția persoanelor care denunță nereguli, care în paragraful 6.2.4. stipulează următoarele: „ Se consideră că orice persoana care denunță nereguli, a acționat cu bună credință, cu condiția că aceasta a avui motive rezonabile de a crede că informațiile denunțate au fost veridice, chiar dacă, ulterior, aceste informații nu se vor confirma, și cu condiția că persoana nu a urmărit scopuri ilegale sau contrare etică ”.</p>	
82.	<p>Potrivit Art. 3 alin. (1) al proiectului, informația urmează a fi depusă la Centrul Național Anticorupție. În opinia noastră, trebuie examinată oportunitatea raportării și nemijlocit angajatorului.</p> <p>Același articol prevede obligația persoanei de a raporta "într-un termen de cel mult 3 zile lucrătoare" după ce aceasta a „aflat” despre comiterea actelor de corupție. Suntem de părere că acest termen-limită este unul prea strict și că acesta ar putea fi insuficient în practică. Aprecierea dacă cineva este implicat în acte de corupție poate fi dificilă din mai multe considerente, și respectiv, termenul-limită pentru raportare trebuie să depindă de circumstanțe concrete. În acest context, sintagma „într-un termen rezonabil” ar putea fi mai potrivită.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>S-a propus de a fi instituit un termen limitat de raportare, pentru excluderea situației în care subiectul raportării va prezenta informația mai târziu, ceea ce va duce la pierderea importanței informației raportate. Aprecierea se va efectua de către organele competente, persoana raportoare doar va fi nevoită să raporteze informația care i-a devenit cunoscută. Sintagma „într-un termen rezonabil” este una prea vastă și nu va duce la responsabilizarea cetățenilor în procesul de contracarare a fenomenului corupțional.</p>
83.	<p>În ceea ce privește Art. 5 al proiectului de lege care se referă la răspundere, potrivit alineatului 1, persoana poate fi trasă la răspundere disciplinară dacă nu comunică informația cu privire la comiterea unor acte de corupție sau comunică informație falsă.</p> <p>În acest context, conform legislației norvegiene, persecutarea angajatului care raportează nereguli este interzisă. Pe de altă parte, legislația națională a fiecărei țări reflectă problemele cu care se confruntă societatea. Corupția în sectorul public nu este o problemă majoră în Norvegia, respectiv, reglementările menționate sunt menite să asigure condiții potrivite de muncă și nediscriminare. Datorită faptului că, în Moldova, combaterea corupției reprezintă o problemă serioasă, recunoaștem că astfel de prevederi ar putea fi necesare.</p> <p>În același timp, subliniem că aplicarea în practică a prevederilor Art. 5 al proiectului de lege, presupune că, în situația în care se descoperă o infracțiune de corupție, autoritățile vor trebui să investigheze dacă cineva din colegii infractorului știa despre comiterea infracțiunii respective. Astfel de investigații pot crea o povară în plus pentru organele de urmărire penală. Pe de altă parte, dacă astfel de investigații nu se întreprind, aceasta poate duce la imposibilitatea de a aplica efectiv prevederile Art. 5, și, în consecință, la lipsa</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Reieșind din prevederile Codului de procedură penală, la examinarea infracțiunilor de corupție, organul de urmărire penală este obligată să investigheze circumstanțele relevante cazului. Prin urmare, nu considerăm că audierea suplimentară a colegilor infractorului va constitui o povară suplimentară pentru organ.</p>

		oricărei răspunderi pentru neraportarea actelor de corupție, ceea ce ar submina scopul acestui proiect de lege.	
	84.	Art. 5 al proiectului de lege prevede că dacă persoana obligată să raporteze nu o face sau comunică informație falsă sau care nu corespunde realității, aceasta poate fi trasă la răspundere disciplinară. Pe de altă parte, conform Art. 311 al Codului penal al RM, denunțarea cu bună știință falsă constituie o infracțiune. În opinia noastră. în practică, aceste două prevederi ar putea intra în coliziune; astfel, este crucial de a reglementa foarte amănunțit condițiile de survenire a răspunderii disciplinare în astfel de situații.	Se acceptă Art. 5, alin. (1) va avea următorul cuprins: „ În cazul în care persoana obligată nu comunică informația cu privire la comiterea unor acte de corupție, cele conexe actelor de corupție și a faptelor de comportament corupțional, organelor competente specificate în art. 3, alin. (1), aceasta va fi trasă la răspundere disciplinară conform procedurilor stabilite pentru fiecare categorie de personal. Dacă persoana raportează informație falsă, care nu corespunde realității, ea va răspunde penal potrivit prevederilor legale.”.
Uniunea Națională a executorilor judecătorești	85.	Capitolul II ¹ este intitulat „raportarea actelor de corupție de către persoanele care sunt obligate s-o facă”. Considerăm că acest text nu respectă dispozițiile art.19 al Legii nr.780 din 27.12.2001 privind actele legislative, în special, lit.e), deoarece: i) termenul „raport” nu este utilizat în conținutul art.262 C.proc.pen.;	Nu se acceptă Potrivit Planului de acțiuni a Guvernului pentru anul 2014, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 164 din 05.03.2014, la pct. 207 este prevăzută următoarea acțiune „Introducerea obligației de a raporta actele de corupție, aplicabilă tuturor profesioniștilor din sectorul justiției”. În vederea realizării acțiunii sus numite, menționăm că în proiectul Legii cu privire la obligația de raportare a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, trebuie utilizat termenul de „raportare” așa cum este specificat în denumirea acțiunii și nicidecum termenele propuse.
	86.	ii) alin.(2) art.12 ¹ din <i>proiect</i> , cuprinde „actele de corupție”, „actele conexe corupției” și „faptele de comportament coruptibil”, iar titlul se referă doar la prima categorie (actele de corupție);	Se acceptă
	87.	și iii) titlul nu absoarbe reglementările ce vizează „răspunderea”, specificată la art.12 ⁵ din <i>proiect</i> . În plus, Legea nr.90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, în dispozițiile de conținut, cuprinde un capitol separat, destinat răspunderii –	Nu se acceptă Potrivit art. 25, alin. (2) din legea nr. 780 din 27 decembrie 2001 privind actele legislative „ <i>Titlul actului</i> ”

	capitolul IV.	<i>legislativ trebuie să fie laconic și să exprime cu claritate obiectul reglementării.</i> , dar nicidecum să fie supraaglomerat cu detalii, care urmează a fi indicate în titlurile fiecărui articol separat.
88.	Conform art.28 al Legii nr.780/2001, dispozițiile generale ale actului legislativ determină obiectul, scopul și sfera lui de aplicare; <u>orientează întreaga reglementare</u> , explică termeni și definesc concepte. În contrast, alin.(1) art.12 ¹ din <i>proiect</i> , nu satisface în măsură deplină aceste exigențe, întrucât, art.4 al Legii nr.90/2008 este o componentă a dispozițiilor generale ale actului legislativ, iar capitolul II ¹ din <i>proiect</i> va fi inserat în dispozițiile de conținut. Prin urmare, recomandăm ajustarea în modul corespunzător a dispozițiilor generale și evitarea derogărilor de la acestea. Pe lângă accesibilizarea textului de lege, aceasta ar contribui la reducerea interpretărilor contradictorii.	Se acceptă Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se referă această propunere a fost exclusă.
89.	Conținutul alineatului (2) art.12 ¹ din <i>proiect</i> , considerăm că urmează a fi concordat cu regulile specificate în art.19 al Legii nr.780/2001. De asemenea, obligația instituită prin acest text de lege generează conflict de norme cu art.262 C.proc.pen.; alin.(2) art.90 C.proc.pen.; și art.18 al Legii nr.90/2008.	Se acceptă parțial Drept urmare a restructurării proiectului, a fost elaborată o versiune integră a proiectului, care nu mai include completări la Legea nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției, dar constituie un proiect separat de Lege. Prin urmare, prevederile noului proiect de Lege cu privire la obligația de raportare a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, nu mai generează conflict de norme cu art.262 C.proc.pen.; alin.(2) art.90 C.proc.pen.; și art.18 al Legii nr.90/2008.
90.	Cât privește art.12 ² din <i>proiect</i> , opinăm că titlul nu reflectă conținutul articolului și lipsesc: procedura de „raportare”; procedura de „examinare”; termenul de examinare etc. La fel, conținutul reprezintă reproducerea parțială a alin.(2) art.12 ¹ din <i>proiect</i> . „Procedura de raportare” reprezintă una din modalitățile de sesizare a organului de urmărire penală specificată la art.262 C.proc.pen.- „denunțarea”, însă, în raport cu normele procesual-penale (alin.(7)art.263 C.proc.pen.), proiectul de lege nu prevede mecanismul de răspundere juridică (sanctiunea, procedura, organul competent să aplice sanctiunea etc.) pentru „raportarea” intenționată calomniosă.	Se acceptă Drept urmare a restructurării proiectului, propunerea înaintată se regăsește în art. 5, alin. (1).

	<p>91. Sub alt aspect, art.12² din <i>proiect</i>, condiționează răspunderea disciplinară conform art.12⁵ din <i>proiect</i>. În acest sens, se impun precizările:</p> <p>i) depășirea termenului de 3 zile specificată la art.12² din <i>proiect</i>, este calificată ca nerespectarea obligației de comunicare a informației conform art.12⁵ din <i>proiect</i> ?</p> <p>În ipoteza unui răspuns afirmativ, în situația expirării termenului de 3 zile, persoana nu va „raporta” deoarece există riscul sancționării disciplinare;</p> <p>ii) Sintagma „organelor competente” utilizată în conținutul art.12⁵ din <i>proiect</i>, absoarbe toți subiecții specificați la la art.12² din <i>proiect</i> (CNA; organul de conducere; organul ierarhic superior al persoanei) sau se referă la organul competent în materia investigării actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție și/sau faptelor de comportament coruptibil ?</p> <p>iii) art.12² din <i>proiect</i> impune obligația „de a comunica informația cu privire la actele de corupție <u>comise</u>”, vizează această obligație și „pregătirea de infracțiune” (art.26 C.pen.), sau se rezumă doar la infracțiunile consumate ?</p>	<p style="text-align: center;">Se acceptă parțial</p> <p>i)Orice obligație este însoțită de sancțiune. În cazul în care persoana nu va respecta obligația în termen de 3 zile, oricum aceasta va raporta actele de corupție, dat fiind faptul că frica de sancțiune permanent persistă în conștientul persoanelor.</p> <p>ii) Drept urmare a restructurării prevederilor proiectului, propunerea înaintată se regăsește în art. 4, alin. (2), lit.d), unde clar este specificat organul competent – organele de poliție și procuratura.</p> <p>iii) După restructurarea prevederilor proiectului, propunerea înaintată se regăsește în titlul art. 3, cuvântul „comise” fiind exclus din titlul acestuia.</p>
	<p>92. În continuare, UNEJ observă că art.12³ din <i>proiect</i> se referă doar la o singură categorie – actele de corupție, exceptând <i>actele conexe actelor de corupție și faptele de comportament coruptibil</i>. În conținutul acestui text de lege sunt utilizați termeni estimativi, nedefiniți, care admit interpretări arbitrare: „persecutare”; „alte acțiuni sau inacțiuni de persecutare”; „intimidare”; „rude”; „discriminare”; „persoana care declară” etc. (<i>De exemplu: în corespundere cu alin.(2) art.12⁴ din proiect, semnificația noțiunii de „intimidare” determină refuzul/acceptul de a întreprinde măsuri necesare pentru prevenirea actelor de încălcare a drepturilor și intereselor legitime</i>).</p>	<p style="text-align: center;">Se acceptă parțial</p> <p>Drept urmare a restructurării prevederilor proiectului, propunerea înaintată se regăsește la art. 4, alin. (1). Această normă are drept scop, protecția persoanei care raportează, prin interzicerea persecutării acesteia și comiterii unor acțiuni care ar duce la intimidarea ei de a raporta actele de corupție, dar nicidecum refuzul/acceptul de a întreprinde măsuri necesare pentru prevenirea actelor de încălcare a drepturilor și intereselor legitime.</p>
	<p>93. Cu toate acestea, din cercul de subiecți specificat la alin.(1) art.12¹ din <i>proiect</i>, se distinge într-un fel anume funcționarul public, doar în privința funcționarului public legea prevede măsuri de protecție concrete (alin.(2) art.19 Legea nr.90/2008 coroborat cu art.12¹ al Legii nr.25 din 22.02.2008 privind Codul de conduită a funcționarului public).</p>	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă</p> <p>Drept urmare a restructurării prevederilor proiectului, măsurile de protecție a persoanelor care urmează să raporteze actele de corupție și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, sunt prevăzute în art.4, alin. (2).</p>
	<p>94. De asemenea, lipsesc criteriile de delimitare a alin.(1) în raport cu alin.(2) art.12³ din <i>proiect</i>, precum și delimitare între literele a)-d) indicate la alin.(2) art.12³ din <i>proiect</i>. Nu poate fi ignorat că, deși în titlul articolului se menționează despre „măsuri de protecție”,</p>	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, măsurile de protecție a persoanelor care urmează să raporteze actele</p>

	acestea nu-și găsesc reflecția în conținutul articolului. Aceste carențe denotă lipsa de protecție a martorului „denunțator”.	de corupție, și a celor conexe actelor de corupție, a faptelor de comportament corupțional, sunt prevăzute în art.4, alin. (2).
95.	De asemenea, este practic imposibil să identificăm persoanele sau organele competente de asigurarea măsurilor de protecție și asistență a subiecților specificați la alin.(1) art.12 ¹ din <i>proiect</i> . În același timp, referindu-se la <i>fundamentarea economico-financiară</i> , autorul proiectului menționează că, „ <u>Promovarea proiectului Legii</u> pentru completarea Legii cu privire la prevenirea și combaterea corupției, nu reclamă cheltuieli bugetare.” Totuși, conform lit.d) art.20 al Legii nr.760/2001, concomitent cu elaborarea proiectului de act legislativ, grupul de lucru întocmește o notă informativă care include și fundamentarea economico-financiară în cazul în care <u>realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură</u> . Astfel, în cazul în care persoanele sau organele competente de asigurarea măsurilor de protecție și asistență a subiecților specificați la alin.(1) art.12 ¹ din <i>proiect</i> nu există, considerăm rezonabil estimarea cheltuielilor financiare și de altă natură, necesare asigurării eficiente, complete și reale a funcționalității organului competent de asigurarea măsurilor de protecție.	Nu se acceptă Organul competent de asigurare a măsurilor de protecție va fi Centrul Național Anticorupție, conducătorul persoanei raportoare, organele de poliție și cele a procuraturii.
96.	Este cazul de subliniat că, potrivit lit.e ¹) art.17 al Legii nr.90/2008, „ neasigurarea de către persoanele sau organele competente a măsurilor de protecție stabilite de lege pentru funcționarul public care informează cu bună-credință despre comiterea actelor de corupție și a celor conexe corupției, a faptelor de comportament corupțional, despre nerespectarea regulilor privind declararea veniturilor și a proprietății și despre încălcarea obligațiilor legale privind conflictul de interese, atrage răspundere civilă, disciplinară, contravențională, după caz, conform legislației în vigoare”. Din cele menționate, recomandăm eliminarea tratamentului discriminatoriu față de cercul de subiecți specificat la alin.(1) art.12 ¹ din <i>proiect</i> în raport cu funcționarii publici și extinderea sferei de aplicare a dispoziției lit.e ¹) art.17 ale Legii nr.90/2008, asupra tuturor subiecților specificați la alin.(1) art.12 ¹ din <i>proiect</i> . În context, accentuăm că mecanismul instituit prin legea nr.105 din 16.05.2008 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal are o sferă de aplicare limitată. Conform alin.(2) și alin.(3) art.2 al Legii nr.105/2008, prin <i>stare de pericol</i> se înțelege situație în care se află persoanele, în sensul pct.1), a căror viață, integritate corporală, libertate sau proprietate sunt amenințate ca urmare a furnizării de date ori a acceptării	Nu se acceptă Mecanismele de protecție a persoanelor care urmează să raporteze sunt indicate în art. 4, alin. (2).

	<p>cooperării în procesul penal. Iar, prin <i>acceptarea cooperării</i> se înțelege acord al persoanelor menționate în pct.1) de a furniza date care constituie probe concludente cu privire la săvârșirea unor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave ori alte informații până la începerea procesului penal.</p> <p>Practic, aceste situații sunt reflectate la art.12³ din <i>proiect</i>, însă, reglementările Legii nr.105/2008, nu sunt incidente, întrucât se rezumă la: „asigurarea securității participanților la procesul penal a căror viață, integritate corporală, libertate ori proprietate sunt amenințate ca <u>ca urmare a faptului că dețin date pe care au acceptat să le furnizeze organelor judiciare și care constituie probe concludente cu privire la săvârșirea unor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave.</u>” (<i>De exemplu: infracțiunea „luarea de mită” art.(333) C.pen., este calificată ca și „act de corupție” (lit.d) alin.(2) art.16 al Legii nr.90/2008), însă, în același timp, nu este o infracțiune gravă (alin.(4)art.16 și art.333 C.pen.), în rezultat nu se întrunesc condițiile de aplicare a Legii nr.105/2008).</i></p> <p>Așadar, prezența unui mecanism de protecție viabil și eficient, ce ar permite aplicarea unor „măsuri de protecție” și „de asistență” în privința martorului „denunțator” este inevitabilă și justificată, iar în lipsa unui asemenea mecanism, considerăm că adoptarea amendamentelor inițiate nu poate fi realizată. În calitate de model al acestui mecanism pot servi dispozițiile Legii nr.105/2008.</p>	
97.	<p>Cu privire la art.12⁴ din <i>proiect</i>, atestăm existența unor carențe similare celor identificate la art.12³ din <i>proiect</i> (<i>a se vedea considerentele expuse în privința art.12³ din proiect</i>). În opinia noastră, art.12⁴ din <i>proiect</i>, reprezintă una din modalitățile de sesizare a organului de urmărire penală – „autodenunțarea”, specificată la art.262 C.proc.pen. RM. Din conținutul notei informative, nu se poate desprinde necesitatea dublării reglementărilor specificate la art.264. C.proc.pen. și alin.(4) art.334 C.pen. . De asemenea, decizia privind restituirea bunurilor ce au constituit obiectul mitei sau contravalorii acestora, se adoptă în cadrul procesului penal, fiind aplicabilă confiscarea specială (art.106 C.pen.).</p>	<p style="text-align: center;">Se acceptă parțial</p> <p>Drept urmare a restructurării proiectului, norma la care se face referință a fost exclusă.</p>
98.	<p>În context, existența exclusivă a unor măsuri punitive (art.12⁵) nu servește scopului urmărit – prevenirea și combaterea corupției. Opinem ca fiind necesar și justificat inserarea în conținutul art.12² și art.12⁴ din <i>proiect</i> a unor măsuri stimulative, inclusiv de ordin financiar, a martorului „denunțator” și în cazul „autodenunțării. Acestea ar spori semnificativ eficiența mecanismului de prevenire a corupției și identificare a unui număr mai mare de cazuri. Astfel, optăm pentru substituirea sintagmei „valoarea mitei” pevzută</p>	<p style="text-align: center;">Nu se acceptă</p> <p>Ținem să menționăm că propunerea înaintată este una irelevantă. În primul rând crearea fondului de rezervă cu finanțare de la bugetul public național, va constitui o sarcină suplimentară pentru stat. În al doilea rând, persoanele care vor fi stimulate financiar, vor abuza de</p>

		la alin.(1) art.12 ⁴ din <i>proiect</i> , cu textul „dubla valoare a mitei”. Concomitent, propunem constituirea unui fond de rezervă cu finanțare de la bugetul public național, destinat acestui scop, ce ar asigura implementarea măsurilor stimulative.	acest drept și intenționat vor depune denunțuri false, doar pentru a primi o remunerare. Și în al treilea rând, raportarea actelor de corupție constituie datoria fiecărui cetățean în parte, care trebuie îndeplinită fără ca acesta să fie remunerat suplimentar.
	99.	Alin.(2) Art.12 ⁵ din <i>proiect</i> , este în contradicție cu prevederile Codului penal, deoarece exclude incidența normelor juridico-penale asupra faptelor specificate la art.12 ³ din <i>proiect</i> , cea ce impune substituirea termenului „contravențională” cu termenul „juridică”.	Se acceptă
	100.	În viziunea noastră, pct.2 din <i>proiect</i> reprezintă o dublare nejustificată a dispoziției lit.d) „nedenunțarea actelor de corupție de către persoanele care au această obligație;” a art.17 al Legii nr.90/2008. Din considerentele menționate mai sus, este corect să afirmăm că, finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări sunt imprevizibile, nivelul de compatibilitate a proiectului de act legislativ cu reglementările în vigoare, este mediocr și lipsesc garanțiile minime de protecție, asistență și stimulare a martorilor „denunțatori” și a persoanelor „autodenunțatoare”. Comisia Europeană și Curtea Europeană a Drepturilor Omului au subliniat că legea trebuie să fie suficient de accesibilă și precisă pentru a permite cetățenilor să o cunoască și să-și reglementeze conduita în raport cu prevederile sale. UNEJ apreciază ca fiind oportună și rezonabilă revizuirea integrală a conținutului proiectului și armonizarea acestuia cu standardele internaționale.	Se acceptă
Academia de Studii Economice a Moldovei	101.	La art. 12 ¹ alin. (1), fraza „normele prezentului capitol urmează a fi aplicate următoarelor persoane :” a le substitui ce fraza „au obligația de raportare a actelor de corupție următoarele persoane:”.	Nu se acceptă Pentru stabilirea unei reglementări mai clare a cadrului legal, este necesară păstrarea frazei inițiale în proiect.
	102.	În același articol, la lit.(b) a omite cuvintele „permanent sau temporar”.	Se acceptă
	103.	Considerăm, instituirea unei derogări ale art. 12 ¹ (în contextual conținutului art.4 din lege), poate ridica în aplicare problem interpretative de fundament concepțional, deoarece normele art. 4 nu au un caracter exhaustive, fiind prea evasive și generale. În acest context, propunem formularea unei norme noi care ar prevedea în art.4 conținutul individualizat ale ambelor articole menționate.	Se acceptă Drept urmare a restructurării proiectului, norma propusă a fost exclusă.
	104.	O altă apreciere vagă este prevăzută în art. 12 ² ale proiectului unde este prestabilit un termen în următoarea formulare: „de cel mult 3 zile”. Suntem de părere, că asemenea termene nu sunt precizabilwe în determinarea curgerii acestuia. În altă ordine de idei, nu este clară motivația isntituirii unui termen de 3 zile, deoarece poate fi și 5,6 sau 7 zile, spre exemplu, care pot individualiza actelke de corupție.	Nu se acceptă Termenul de 3 zile este unul suficient, indicarea unui termen mai mare poate duce la comiterea abuzurilor din partea persoanelor care raportează.

Viceministru

Nicolae Eșanu